MESLEKİ EĞİTİM ALAN ÖĞRENCİLERİN, UYGULAMALI EĞİTİME BAKIŞ AÇILARINA YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA: HAMZAKOY UYGULAMA OTELİ ÖRNEĞİ

Özge BÜYÜK,[a] B.Baki TİRYAKİ,[a]
Fadime GÜMÜŞ,[a] Tuncay YILMAZ [b]

[a] *Hamzakoy Otel Müdürü*
[b] *Gelibolu Pirireis Meslek Yüksek Okulu*

ÖZET

Küreselleşme ve teknolojik ilerlemeler doğrultusunda turizm sektörü de olumlu etkilenmekte ve gelişmektedir. Bilindiği üzere turizm gibi dünya ekonomisine yön vermekte olan endüstriler; bilgiyi doğru bir biçimde kullanarak ve üretim sürecine eksiksiz olarak yansıtarak, daha çok ve kaliteli çıktıyı daha az bir maliyet ve zamanla elde etme rekabetine girmişlerdir. Bu noktada karsımıza "nitelik" olgusu çıkmaktadır. Giderek gelişmekte olan turizm sektörüne olan kalifiye ve eğitimli eleman ihtiyacı da artmaktadır. Mal-hizmet üreten turizm sektöründe müşteri memnuniyetinin sağlanması ise yeterli ve uygun eğitimi almış personelden geçmektedir. Turizmde kalitenin artırılmasına yönelik sektöre eleman yetiştiren pek çok eğitim kurumu vardır. Söz konusu eğitim kurumlarında teorik bilgi yanı sıra staj ve uygulama da zorunlu süreçlerdendir. Dünya genelinde turizm eğitimi kapsamında üzerinde asıl durulan konu da mesleki eğitimdir. Eğitilmiş Kalifiye Eleman problemi Türkiye'nin kitle turizmine yönelmesi ve turistik isletmelerin ard arda açılması ile güncelliğini korumaktadır. Turistik talebi etkileyen turizm arz kaynaklarını, nitelikli personel ile kaliteli turizm ürünü haline getirerek, turistin hizmetine sunabilme çabası, özellikle turizm sektöründen önemli ekonomik girdiler sağlama uğraşısı içerisinde olan gelişmekte olan ülkeler basta olmak üzere, tüm ülkelerin üzerinde önemle durdukları konular arasındadır. Bu noktadan hareketle: Söz konusu çalışmada, uygulamanın mesleki açıdan önemi, uygulama içinde olan öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar ve uygulama yapmış öğrencilerin konu ile ilgili değerlendirmeleri (memnuniyet, şikayet, öneri vb.), bulgular ışığında ve literatür çalışmaları doğrultusunda incelenerek araştırma gerçekleştirilecektir.

Anahtar Kelimeler: *Turizm Eğitimi, Mesleki Eğitim, Uygulama Oteli, Otel Hamzakoy*

ABSTRACT

Tourism sector is positively influenced and developed as a consequence of globalization and technological developments. Companies compete for achieving more quantitative and more qualitative outputs with lower cost in less time by using and applying the right information to the production process. At this point, "quality" is at the scene. This means that tourism as a developing sector needs more qualitative and well-educated human resources

(workforce). Achieving customer satisfaction in tourism industry is available only through competent and well-educated staff. In educational institutes those educating human resource for the industry teach not only theoretical information but also ask for compulsory industrial training and practice. In professional training. The need for educated qualitative personnel is still valid because of mass tourism orientation of Turkey and mass foundations of touristic companies in short period of time.With in this study, the importance of practice for the profession; the problems that the students confront during their practices; evaluations of the students about the practices who experienced or experiencing (satisfaction, complaints, suggestions exe.) are explored. Considering the literature, this research is conducted and findings of this primary research are given.
Key Words: *Tourism education, Professional training/practice, Hotel for practice, Hotel Hamzakoy*

GİRİŞ

1. Turizmde Mesleki Eğitim Nedir?

Dünya ekonomisine yön veren endüstriler; bilgiyi doğru kullanarak ve üretime yansıtarak, daha çok ve kaliteli çıktıyı daha az bir maliyet ve zamanla elde etme rekabetine girmişlerdir. Bu noktada karsımıza "nitelik" olgusu çıkmaktadır (Boylu, 2007:260).

Dünya genelinde turizm eğitimi kapsamında üzerinde asıl durulan konu, mesleki eğitimdir. Genel olarak, bir toplumdaki bireylerin meslek sahibi olabilmeleri ve mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve pratik uygulama yetenekleri kazandırarak, kişinin kabiliyetlerinin fiziksel, entelektüel, duygusal, sosyal ve ekonomik yönlerden geliştirilmesi süreci (Aymankuy 2002: 29) olarak tanımlanmaktadır.

Turizm sektöründeki en üst düzeydeki yöneticilerden en alt düzeydeki işgörenlere kadar gerekli niteliklere sahip olmayan bireyler söz konusu ise, arzı oluşturan alt ve üst yapı tesisleri istenildiği kadar çağdaş ve kaliteli olsun, sektörün gelişmesi ve verimli çalışması mümkün değildir. Çünkü turizm sektörünün merkezinde insan ve onun sektöre ilişkin kalifiye derecesinin yüksekliği yatmaktadır (Fırat 1997: 47).

Üretimde kullanılan insan gücünün niteliği ne denli bilgi yoğun olursa, bir isin yapılması için gerekli olan zaman, sorumluluk, işi doğru yapabilme gibi faktörler de o denli doğru ve ekonomik olarak gerçekleşecektir. Yoğun rekabet koşulları ve hızlı değişim, konaklama isletmelerinin de varlıklarını sürdürebilmeleri açısından birtakım yönetsel uygulamaları yapmalarını zorunlu kılmaktadır. İşletmelerde performansın ve dolaylı olarak da kârlılığın yükseltilmesinde kullanılan yöntemlerden birisi de, İş*e Alıştırma Eğitimi (oryantasyon)*'dir (Boylu 2007: 260).

"Bu doğrultuda, sektörde çalışacak kişilerin alanıyla ilgili eğitim almaları, sektördeki kalitenin artırılmasına yönelik vazgeçilemeyecek unsurlardan olarak ortaya çıkmaktadır."

(Avcı ve Boylu 2006) tarafından yapılan bir çalışmada, önlisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin meslek stajlarına karsı olumsuz bir tutum içerisinde olduğu görülmüştür (Pelit ve Güçer 2006: 141).

Turizm eğitimi aldıktan sonra konaklama işletmelerindeki oryantasyon programlarına katılanların öğrenim düzeyleri yükseldikçe bu programlara yönelik tutumlarının da olumlu bir şekilde arttığı görülmüştür (Boylu, 2007:266). Bu sonuçlar, tutumun yaşla birlikte değiştiğini, turizm sektörüne yönelik erken yaşlardaki tutumların değişkenlik taşıdığını, ilerleyen yaşlarda ise daha kararlı bir durum sergilediğini göstermektedir (Pelit ve Güçer 2006: 144). Turizm eğitiminin genel çerçevesi Tablo:1'de verilmiştir

Tablo 6: Turizm Eğitiminin Genel Çerçevesi

TURİZM EĞİTİMİ			
RESMİ PROGRAMLAR		**İSVEREN ESASLI EĞİTİM**	
Mesleki	Akademik	İş Üzerinde	Şirket içi Programlar

Kaynak: WTO, International Tourism; A Global Perspective, 1997.

2. Turizmde Mesleki Eğitimin Tarihi

2.1. Dünyada Turizm Mesleki Eğitimi

Turizm ve otel isletmeciliği eğitiminin her kademesinde öğrencilerin pratik bilgi ve becerilerle donatılması zorunludur. Her ne amaçla ve hangi mesleki kademede kullanılırsa kullanılsın, turizm eğitiminin her kademesinde teori ile uygulama birbirini tamamlayarak bir bütün oluşturacak şekilde yürütülmek zorundadır. Çünkü turizm sektörünün çok dinamik bir yapıya sahip olması, bu alanda verilen eğitimin, dinamik bir yapıya sahip olmasını gerektirmektedir. Avrupa Birliği'ndeki ülkelerin mevcut turizm eğitimi veren kurumlar, genel de kurslar ve ortaöğrenim düzeyinde yoğunlaşmaktadır (Boylu 2007:266)

2.2. Türkiye'de Turizm Mesleki Eğitimi

Eğitilmiş Kalifiye Eleman sorunu ülkemizin kitle turizmine yönelmesi ve turistik isletmelerin ard arda açılması ile güncelliğini korumaktadır. Turistik talebi etkileyen turizm arz kaynaklarını, nitelikli personel ile kaliteli turizm ürünü haline getirerek, turistin hizmetine sunabilme çabası, özellikle turizm sektöründen önemli ekonomik girdiler sağlama uğraşısı içerisinde olan gelişmekte olan ülkeler basta olmak üzere, tüm ülkelerin üzerinde önemle durdukları konular arasındadır (Pelit ve Güçer 2006: 142).

Türkiye'de mesleki turizm eğitim yapısı incelendiğinde, genel olarak Tablo 1'de Sunulan yapıya benzerlik göstermekle birlikte, uygulamada büyük farklılıklar vardır. Nitekim bu farklılıkların en fazla göze çarptığı husus ise, sektöre yönelik eğitim veren Kurumların eğitim programlarının, sayısal olarak dağılım düzeyiyle ilgilidir. Esas olarak Turizm alanında verilen eğitimin değişik düzeylerde olması gerekliliği, sektörün kendi içerisinden ortaya çıkan bir yapılanmadır. Zira "turizm

sektöründe istihdam gerekliliği, gerek miktar gerekse kalite bakımından bir hiyerarşi oluşturmaktadır. Hiyerarşinin her kademesinde uyum sağlayan bir eğitim paletinin gerçekleştirilmesi bir gerekliliktir. Fakat ülkemizde turizm eğitimi veren okul sayısının daha çok yükseköğretim düzeyinde yoğunlaşması bazı sorunları gündeme getirmektedir (Pelit Ve Güçer 2006:143).

"Ülkemizde turizm eğitimi, örgün ve yaygın olmak üzere iki şekilde gerçekleştirilmektedir. Örgün turizm eğitimi veren öğretim kurumları, ortaöğretim ve yükseköğretim düzeyinde, mesleki turizm eğitimi veren okullardan oluşmaktadır. Yaygın turizm eğitimi ise; gerek resmi gerekse özel kurumlar tarafından verilen kısa süreli mesleki kurslar niteliğinde bir görünüm arz etmektedir. Ortaöğretimde mesleki turizm eğitimi, Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri, Anadolu Ticaret Meslek Liseleri ve Anadolu Meslek Liselerinde açılan programlarla yürütülmektedir. Yükseköğretimde turizm eğitimi ve öğretimi ise, ön lisans, lisans ve lisansüstü düzeylerde gerçekleştirilmektedir (Ünlüönen 2004:111).

Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarında verilmekte olan mesleki eğitimin amaçları arasında; meslek yüksekokullarına bağlı olarak eğitim ve öğretim veren ön lisans Programları için, öğrencilerin bilgi ve tecrübeyi birleştirmelerini sağlamak ve söz konusu örgencilere sektördeki ara elemanların sahip olması gereken nitelikleri kazandırmaktır.

2.2.1. Türkiye'de Üniversite Düzeyinde Turizm Eğitimi

"Dünya'da yüksek eğitimin amacı; öğretim, araştırma ve ülke sorunlarının çözümüne katkıda bulunmaktadır. Türkiye'de 2547 sayılı yüksek eğitim yasasına göre yüksek eğitimin amacı; yüksek öğretim kurumları olarak yüksek düzeyde bilimsel çalışma, araştırma yapmak, bilgi ve teknoloji üretmek, bilim verilerini yaymak, ulusal alanda gelişme ve kalkınmaya destek olmak, yurt içi ve yurt dışı kurumlarla işbirliği yapmak suretiyle bilim dünyasının seçkin bir üyesi haline gelmek, evrensel ve çağdaş gelişmeye katkıda bulunmaktır. Ülkemizde Cumhuriyetten bu yana yüksek eğitimde; 1933, 1946, 1973 yıllarında çıkarılan yasalarla yenilikler getirilmeye çalışılmıştır. 1981 yılında çıkarılan 2547 sayılı yasa önemli değişikler getirmiştir. 1992 yılında üniversiteler ülkenin tüm kentlerine açılarak, üniversite sayısı 57 olmuştur (Türkoğlu, 1997:36).

Yüksek eğitim kendi içinde 4'e ayrılır: Ön lisans Eğitimi: 2 yıl- Meslek yüksekokullarında, Lisans Eğitimi: 4 yıl-Fakülte yüksekokullarda, Yüksek lisans Eğitimi 2–3 yıl Enstitülerde, Doktora Eğitimi:3–4 yıl Enstitülerde verilir. Turizm yüksek eğitiminde de benzer durum söz konusudur. Sektöre ara kademe personel-ara kademe yönetici ve üst düzey yönetici ve turizm eğitmeni yetiştirmeye yönelik turizm eğitimi verilmektedir.

a)Ön Lisans Eğitimi: Meslek yüksekokullarında Turizm-otelcilik programı, seyahat programı rehberlik programı ve yeni açılan animasyon ve yatçılık programlarında verilen eğitimle ara kademe yönetici ve meslek elemanı yetiştirmek amaçlanmaktadır (Üzümcü ve Bayraktar 2005:81).

b)Lisans Eğitimi(Akademik Turizm Eğitimi): Turizm işletmeciliği ve otelcilik alanlarında yönetici düzeyinde eleman yetiştirmektedir. Yönetici düzeyinde elemanların yetişmesi için, çağdaş turizm anlayışına göre müşterilerin her türlü gereksinimini karşılayabilmek, çok yönlü hizmet verebilmek amacı ile nelerin yapılması gerektiği konularında eğitim verilir. Eğitim süresi 4 yıl olup dersler teorik ve uygulamalı olarak verilir

c)Lisansüstü Eğitim(Yükseklisans-Doktora); Turizm eğitmenleri ya da turizm alanında kariyer yapmak isteyenlerin aldıkları turizm eğitimidir. Turizm işletmeciliği ya da turizm ile ilişkili bilim dallarından birisinden uzmanlık derecesi alabilmektedirler.

Türkiye'de turizm eğitimi veren üniversitelere baktığımızda 2004 yılı ÖSYM Yükseköğretim Programları ve kontenjanları kılavuzunda, lisans düzeyinde; turizm işletmeciliği 7, turizm ve otel işletmeciliği 4, turizm işletmeciliği ve otelcilik, 7 konaklama işletmeciliği 6, seyahat işletmeciliği 4, turizm ve rehberlik 1, turist rehberliği 1, konaklama işletmeciliği öğretmenliği 1, seyahat işletmeciliği öğretmenliği 1, seyahat ve rehberlik 1 adet olmak üzere 33 adet bulunmaktadır. Bu bölümler 7'si özel, 1'i öğretmenlik ve 16'sı turizm işletmeciliği veren 24 üniversitede uygulanmaktadır. Ön lisans düzeyinde; turizm-otelcilik programı sayısı 84, rehberlik programı 14, seyahat programı 14, animasyon programı 1, yatçılık 1 adet olmak üzere toplam 114 adet turizm programı bulunmaktadır. Verilen bu rakamlar turizm eğitiminin sayısal olarak ifade edilmesi olup, eğitimin kalitesi ise tartışmaya açıktır. Bu bölümlerde verilen eğitimde; bölümün açıldığı yer, turizm işletmelerine yakınlık, uygulamalı eğitim verebilme imkânı, ders araç-gerecine sahip olmak ve elbette ki nitelikli turizm eğitmenine sahip olma durumu dikkate alınması gereken en önemli noktalar olmalıdır (Üzümcü Bayraktar, 2005:82).

2.2.2.Turizmde Mesleki Eğitimin Uygulamalı Yönü

Turizmde mesleki eğitimde uygulama yapılmasının ana amaçları: öğrencinin uygulama aşamasında yaptığı çalışmalar ile insan ilişkilerinin artırılması ve gereken önemin verilmesi, temizlik bilincinin aşılanması, eğitim kurumlarında öğretilen teorik bilginin sektöre geçişten önce pratiğe dökmelerini sağlamak ve de mesleki bilginin güncellenmesi olarak sıralanabilir. Turizm eğitmenlerinin sahip olması gereken üniversite de alınan teorik eğitim, öğretmenlik mesleği bilgisi ve sektörden kazanılan uygulamalı eğitimdir (http://www.iskur.gov.tr). Turizm ve otel isletmeciliği eğitiminin her kademesinde öğrencilerin pratik bilgi ve becerilerle donatılması zorunludur. Her ne amaçla ve hangi mesleki kademede kullanılırsa kullanılsın, turizm eğitiminin her kademesinde teori ile uygulama birbirini tamamlayarak bir bütün oluşturacak şekilde yürütülmek zorundadır. Çünkü "turizm sektörünün çok dinamik bir yapıya sahip olması, bu alanda verilen eğitimin, dinamik bir yapıya sahip olmasını gerektirmektedir. Diğer bir anlatımla, verilen eğitimin sadece teorik olması yeterli değildir. Verilen eğitimin başarılı olması için uygulamalı eğitime de yer veriliyor olmasına ihtiyaç vardır"(Gamble,1992:10).

3. Bulgular (ÇOMÜ Hamzakoy Uygulama Oteli)

3.1.Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma Gelibolu'da Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi/Gelibolu Piri Reis Meslek Yüksek Okulu (ÇOMÜ/GPRMYO) bünyesinde uygulamalı mesleki eğitim veren Hamzakoy Uygulama Otelinde gerçekleştirilmiştir. Çalışma Gelibolu Piri Reis Meslek Yüksek Okulu'nda mesleki eğitim alan öğrenciler ile sınırlandırılmıştır.

3.2.Araştırmanın Amacı

Çalışma Gelibolu Piri Reis Meslek Yüksek Okulu'nda mesleki eğitim alan öğrencilerin, uygulamalı eğitime bakış açılarını belirlemeyi hedeflemiştir.

3.3.Araştırmanın Yöntemi

Araştırma literatür taraması ve yüz yüze anket çalışması şeklinde yapılmıştır. Anket Gelibolu Piri Reis Meslek Yüksek Okulu'nda mesleki eğitim alan öğrencilere uygulanarak, öğrencilerin uygulamalı eğitime bakış açıları tespit edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca, Literatür taraması yapılarak Turizmde mesleki eğitim hakkında bir takım genel ve istatistikî bilgilere ulaşılmıştır. Bu araştırmanın amacı: turizm eğitimi alan ve konaklama işletmelerinin oryantasyon programına tabi tutulan ÇOMÜ GPRMYO turizm öğrencilerinin oryantasyon ve uygulama programlarına yönelik tutumlarının belirlenmesidir. Durum tespitine yönelik bu çalışmanın araştırma grubunda oluşturulan denekler önlisans düzeyinde yine ÇOMÜ GPRMYO Hamzakoy Uygulama Oteli'nde oryantasyona tabi tutulmuş öğrencilerden oluşturulmuştur.

3.4.Araştırmanın Bulguları

Araştırma örnekleminin demografik özellikleri dikkate alındığında frekansları ile birlikte demografik veriler aşağıdaki tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1: *Deneklerin Demografik Özellikleri*

		n	%
Cinsiyet	**Bay**	40	72,7
	Bayan	15	27,3
	Toplam	55	100,0
Yaş		**n**	**%**
	18-20	12	21,8
	20 ve üstü	43	78,2
	Toplam	55	100,0
Eğitim		**n**	**%**
	Genel Lise	38	69,1
	Meslek Lisesi	16	29,1
	Toplam	54	98,2

Araştırmaya katılanların % 72.7'si erkek, % 27.3'ü bayandır. Yaş aralığına bakıldığında ise % 78.2'si 20 yaş ve üstündedir. Eğitim seviyelerinde ise % 69.1'le ilk sırada genel lise mezunları yer almaktadır. Ankete katılanların % 72.7'si sektör deneyimine sahiptirler. Çalışmada yer alan diğer soru ve veriler tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2 :Araştırmada Öğrencilere Sorulan Sorular ve Sonuçları

Sorular	**Evet** n (%)	**Hayır** n (%)
Uygulama sırasında oryantasyona tabi tutuluyor musunuz?	32 (58.2)	20 (36.4)
Teorik eğitimde aldığınız bilgiler uygulama alanında sizi destekliyor mu?	47 (85.5)	8 (14.5)
Uygulama sürecinde denetleme yapılıyor mu?	40 (72.7)	15 (27.3)
Mesleki eğitim aldığınız kurumun bir uygulama oteli olmasının eğitim sürecinize katkısı olduğunu düşünüyor musunuz?	44 (80.0)	11 (20.0)
Uygulama otelinde yaptığınız uygulama sürelerini yeterli buluyor musunuz?	37 (67.3)	18 (32.7)
Uygulama yaptığınız otelde,staj zorunluluğunuzu da yerine getirmek ister misiniz?	17 (30.9)	38 (69.1)
Uygulama otelinde uygulama esnasında sizlere verilen yemek hizmeti yeterli mi?	40 (25.5)	15 (74.5)
Uygulama otelinde mesleki eğitim almamış iş görenlerle iletişim kurmak konusunda zorlanıyor musunuz?	14 (25.5)	41 (74.5)
Uygulama otelinde uygulamaya esas olan araç gereç ve donanımlar yeterlimidir?	13 (23.6)	42 (76.4)
Teorik eğitimle uygulamalı eğitim sürecinde içerik olarak farklılıklar yaşadınız mı?	35 (63.6)	20 (36.4)
Uygulama otelinde yapılan başarılı uygulamalar da yöneticiler tarafından ödüllendirilme yapılıyor mu?	17 (30.9)	38 (69.1)
Uygulama sürecinde mevcut kadrolu iş görenlerle sorun yaşıyor musunuz?	15 (27.3)	40 (72.7)
Uygulama sürecinde yöneticileriniz tarafından iş tanımı yapılıyor mu?	49 (89.1)	6 (10.9)
İş tanımından sonra yöneticileriniz tarafından görev dağılımı yapılıyor mu?	52 (94.5)	3 (2.5)
Uygulama otelinde yapmış olduğunuz uygulamalar sizce gelecekteki iş yaşamınızda yeterlimidir?	10 (18.2)	45 (81.8)
Uygulama otellerinde muhasebe departmanlarında da uygulama yapıyor musunuz?	5 (9.1)	50 (90.9)
Turizm sektöründe sık ve yoğun kullanılan muhasebe paket programları ile ilgili eğitim alıyor musunuz?	22 (40.0)	33 (60.0)

Uygulama ve oryantasyona tabi tutulan öğrencilerin % 80'i meslek eğitimi aldıkları eğitim kurumunun bir uygulama otelinin mevcut olmasını avantaj olarak görmekte ancak % 23.6'sı ise uygulama otelinin, uygulamaya esas olan araç gereç ve donanımlarının yeterli olmadığını düşünmektedir. Öğrencilerin % 63'ü teorik ve uygulamalı eğitim sürecinde içerik olarak farklılıklar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Sektörde sık ve yoğun kullanılan muhasebe paket programları ile ilgili yeterliliği % 40 oranında evet, % 60 oranında hayır şeklinde yanıtlayarak yeterli olmadığını vurgulamışlardır.

Tablo 4: Eğitimi Alınan Muhasebe Paket Programının Kullanım Düzeyi

		n	**%**
Yanıtınız evet ise eğitimini aldığınız paket programı yeterli düzeyde kullanabiliyor musunuz?	kullanamıyorum	14	25,5
	orta düzeyde	16	29,1
	çok iyi düzeyde	1	1,8
	Toplam	31	56,4

Tablo 4'de eğitimi alınan muhasebe paket programının % 29.1'i orta seviyede kullanabildiklerini belirtmişlerdir. Uygulama otelindeki kurumiçi kuralların % 47.3'ü esnek uygulandığını belirtirken, % 49.1'i değişken olarak uygulandığını vurgulamışlardır.

Tablo 3: Uygulama Otelinde Kurumiçi Kuralların Uygulanma Biçimleri

		n	**%**
Uygulama otelinde kurum içi mevcut kuralların size yöneticiler tarafından uygulanma biçimi ne şekildedir?	Katı	2	3,6
	Esnek	26	47,3
	Değişken	27	49,1
	Toplam	55	100,0

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada oluşturulan deneklerin, turizm önlisans eğitimi programı öncesi aldıkları ortaöğretim değerlendirildiğinde % 69.1 oranında genel lise, % 29.1 oranında ise meslek lisesi olduğu tespit edilmiştir. Bu durum; turizm eğitiminde uygulamaya ve oryantasyona tabi tutulan öğrencilerin bu programlara bakış açılarını ve tutumlarını olumlu ya da olumsuz belirleyen bir faktördür. Daha önce orta öğretim düzeyinde temel turizm eğitimi almış olan öğrencilerin programa bakış açılarının diğerlerine oranla daha olumlu bir seyir içerisinde olduğu gözlemlenmiştir. Türkiye'de turizm eğitimi aldıktan sonra oryantasyon programına katılan mezunların gerek katıldıkları programa ve gerekse sektöre ilişkin tutumları konusunda etraflı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu noktadan hareketle turizm eğitimi alıp mezun olan öğrenciler üzerine ayrıca bir çalışmanın yapılması gerekliliği vardır.

Turizm eğitiminde oryantasyona tabi tutulma oranı ve oryantasyon-uygulama sırasındaki verilen eğitimin teorik eğitim ile olan ilintisi ve destekleme oranının yüksek olması öğrencilerin tutum ve davranışını olumlu yönde etkilemektedir. Türkiye açısından bakıldığında turizm eğitimi veren önlisans ve lisans programlarında temel sorunun uygulama otellerinin eksikliği olduğu görülmektedir. Çalışmanın yapılmış olduğu ÇOMÜ GPRMYO öğrencileri arasında yapılan araştırmada ÇOMÜ Hamzakoy Uygulama Oteli'nde yapılmakta olan uygulamalı eğitim sayesinde sektöre yetiştirilen ara elemanların turizme bakış açılarında ve hizmet üretme kalitelerinde artış olduğu gözlemlenmiştir. GPRMYO'da bir uygulama otelinin bulunması sayesinde turizm eğitimi almak isteyecek öğrencilerin ÖSS tercihlerinde de belirleyici bir tutum izleyecekleri söylenebilir.

Deneklerin uygulama otelinde geçirmiş oldukları oryantasyon sürecine bakış açılarının ve tutumlarının olumlu olmasına rağmen zorunlu staj evrelerini uygulama oteli dışında farklı konaklama işletmelerinde geçirmek istedikleri tespit edilmiştir. Ayrıca uygulama otelindeki başarılı uygulamalar sonrasında yöneticilerin ödüllendirme siteminin hiç olmadığı ya da yeterli olmadığı ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla bu tespit uygulama otelinde ödüllendirme yönteminin zorunluluğunu ortaya çıkarmaktadır. Bu tür uygulamalar öğrencilerin moral motivasyonunu olumlu bir biçimde geliştirmekte ve teorik eğitim ile uygulama arasında kurulması gerekli olan birliği geliştirerek eğitim kalitesinin artması sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Ayrıca deneklerin staj sürelerini uygulama oteli dışında farklı kalite ve çaplardaki konaklama tesislerinde geçirme isteklerinin deneyim ve becerilerini arttırma temelinden hareketle; bireysel gelişimlerine verdikleri önemin ve sahiplenme bakımından perspektiflerinin genişlediği sonucuna varılabilir.

Sektördeki değişim ve gelişimler açısından bakıldığından konaklama işletmelerinde temel departmanlar olarak ele alınan yiyecek-içecek, ön büro gibi departmanların yanı sıra muhasebe departmanına da aynı hassasiyetle önem verilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Yapılan araştırmada deneklerin söz konusu departmanı fazlası ile tercih etmedikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Bu noktadan çıkışla öğrencilerin muhasebe departmanına da yönlendirilmeleri gerektiği söylenebilir.

KAYNAKÇA

Aymankuy, Yusuf ve Şimal Aymankuy. (2002), *Önlisans ve Lisans Düzeyindeki Turizm Eğitimi veren Yükseköğretim Kurumlarının Bulundukları Yerlerin Analizi ve Turizm eğitimi için Öneri Bir Model* Turizm eğitimi Konferansı/Workshop 11–13 Aralık. Ankara: Turizm Bakanlığı Turizm eğitimi Genel Müdürlüğü Yayını: S.29–42.

Boylu, Yasin. (2004), Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Okul Amacına Yönelik Beklentilerinin Değerlendirilmesi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Fırat, Zeki. (1997), Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi Öğrencilerinin Staj Faaliyetlerinin Organizasyonu Sektör Beklentileri ve Öğrencilerin Tatmin Düzeylerinin Ölçülmesi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Gamble, Paul (1992), The Educational Challange for Hospitality and Tourism Studies. Tourism Management, March 1992, 6-10.

Pelit, Elbeyi VE GÜÇER Evren, (2006),*Turizm Alanında Öğretmenlik eğitimi Alan Öğrencilerin Turizm İsletmelerinde Yaptıkları Stajları Değerlendirmeleri Üzerine Bir Araştırma*, Erişim:(www.ttefdergi.gazi.edu.tr/makaleler/2006/Sayi1/139-168.pdf).

Ünlüönen, Kurban. (2000), *Turizm İsletmeciliği Öğretmenlik Programlarının ÖğrenciBeklentileri Ve Algılamaları Açısından Değerlendirilmesi*, Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm eğitim Fakültesi Dergisi, (3) 218–238.

Üzümcü, Polat, Tülay ve Bayraktar Süheyla, *Türkiye'de Turizm Otel İşletmeciliği Alanında Eğitim Veren Yükseköğretim Kuruluşlarındaki Eğitimcilerin Turizm Mesleki Eğitiminin Etiksel Açıdan İncelenmesine Yönelik Bir Alan Araştırması*, (www.iibf.ogu.edu.tr/kongre/bildiriler/02–05.pdf)

Türkoğlu, Adil. "99 Soruda Eğitim Bilimine Giriş", Memleket Gazetecilik ve Matbaacılık, 1997, İzmir.

WTO. (1997), International Tourism; A Global Perspective, Madrid: Dünya Turizm Örgütü.

http://www.iskur.gov.tr